

kritikai minták

PÉCS ÉPÍTÉSZE '98-'08

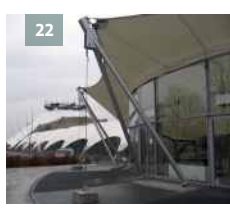
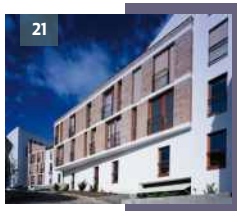
kritikai minták

PÉCS ÉPÍTÉSZETE '98-'08

Éppen 10 éve, hogy nagyszabású és reprezentatív módon felvonultatott kiállítással mutatta be a Dél-Dunántúli Építész Kamara Pécs 1981 és 1998 közötti építészetét. Míg az akkori tárlathoz kapcsolódó katalógust lapozgatva valamiféle léptékbeli és stíliserősség érződik az anyagban, addig az utóbbi 10 év építészetét szemlélve az egységes folyamat helyett inkább izgalmas, ha tetszik, inflexiók pontokkal rendelkező összetett alakzat rajzolódik ki előttünk. Így nem meglepő, hogy 2008-ban a 10 évre visszatekintő kiállítás 10 projekttel reprezentált 10 értelmezési mintába rendezte el a pécsi városregió közelmúltjából válogatott anyagot – azt az anyagot, amely a szervezők által összeállított 50 darabos előszelekczióra épül.

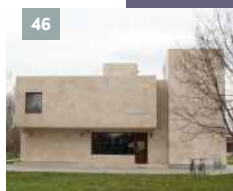
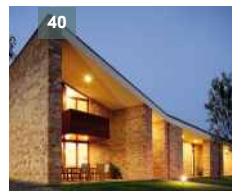
>>>

Az utóbbi tíz év legalább félszáz olyan új épületet, átépítést, térrendezést eredményezett, melyek építészeti jelentőségükkel, vagy épp városléptékű hatásukkal, markánsan elkülönülő módokon alakították és alakítják a kortárs pécsi építészeti palettát. E jelentőség persze nem könnyen definiálható: van, amikor egy-egy jelentős alkotó személyiség pécsi jelenlétének folyamatában értelmezhető; és van, amikor inkább városszerkezeti vagy szociológiai, semmint építészeti az adott épület jelentősége. És persze van, amikor építészeti magatartást vagy éppen esztétikai szempontokat takar. Így katalógusunk és a mögötte álló kiállítás kiemelései is olyan tematikus problémákhoz kötődnek, melyek afféle típusként, **mintaként** fogalmazhatók meg. Válogatásunk ezért hangsúlyozottan nem kizárólagosan értékszempontú. Eközben persze sok jelentős épület nem kerülhetett kiemelésre a tablókon, melyek legalább ugyanolyan méltán tarthatnak számot a szűkebb szakma és a városlakói használat nagyrabecsülésére. Célunk ugyanis nem valamiféle elvont minőség mércéjének felállítása volt, inkább azt kívántuk bemutatni, hogy ennek a tíz évnek az építészete milyen szerteágazóan hatott és hat a pécsi használókra, azaz a közvetlen érintettekre. Utakat kívántunk érzékeltetni, folyamatokat egymás mellé tenni – abban bízva, hogy e szokatlan egymásmellettség állásfoglalásra készítet.

Az 50 képhez tartozó információk a hátsó borító belső oldalán találhatóak.

Nem kétséges, hogy a kiállítás koncepciójának különös reflektorfényt biztosít az Európa Kulturális Főváros 2010-es projektjeinek változást ígérő, bár kétségekkel kísért közelsége. Másrészt viszont Pécs építésze kicsit mintha sűrítve foglalná össze az országos építészeti állapotainkat. Ezért az itt tapasztalható **minták** felmutatása túlnő a jelentőség helyi érvényességén.

A kiállítás értelmezési keretét képező tíz kiválasztott **min-ta** szerteágazó megközelítéseket érzel. Ezek között sorrend nem állítható föl, s jelentőségeik minden bizonnyal eltérő módon ítéldnek majd meg.

Így van ez jól.

>>>

PELLÉRD ÚJ KÖZPONTJA

Ha pécsi építészeiről beszélünk, mindjárt az agglomerációnál célszerű kezdenünk, hiszen a város közvetlen környezete, mind társadalmi, mind gazdasági, mind pedig kulturális értelemben együtt lélegzik azzal a területtel, mely a pécsi közigazgatási határon belül esik. Azok a törekvések, amelyek e környező települések öngazgatási, vagy éppen az **identitást kereső folyamatuk mintáit** jelentik, időnként figyelemreméltó eredményekhez vezetettek. Pellérden, ahol a községközpont részben elkészült, illetve építés előtt álló épületcsoportja esetében (tervező: Getto Tamás) épp a folyamatszerűsége van a hangsúly. A település, amely az utóbbi másfél évtizedben közművesített, közutakat burkolt, a szükséges funkcionális középület-igények kielégítésén túlmenően tudatos koncepcióval igyekszik arculatot adni önmagának. Getto épületei, mintha erre a törekvése reagálnának. Míg a községközpont nyitott térszervezésével a község lakóinak demokratikus ügyintézési keretét képezzük, a „hivatal” szó pejoratív téri képzetei nélkül, addig az épület külső formálása a mikro-léptékű reprezentáció érdekes építészeti kísérlete. A körzeti iskola tanulóbarát térszervezése, „belső közterei” épp a kistérségi szinten egyesített intézmény jelentős méretével szemben képesek arányos léptékű térhasználatot biztosítani. A központ épületeinek telepítése egyszerre tűnik alkalmasnak arra, hogy településközponti épületegyüttest alkossanak, azonban a formálásban, anyaghasználatban és léptékben is megjelenő építészeti heterogenitás, a dekoncentrált telepítési képlet segítségével kiegyensúlyozott és arányos fejlesztést jelentenek.

fotók: Rabb Dániel, Szentiványi János

Pellérd község új központja

Pellérd, Fő tér

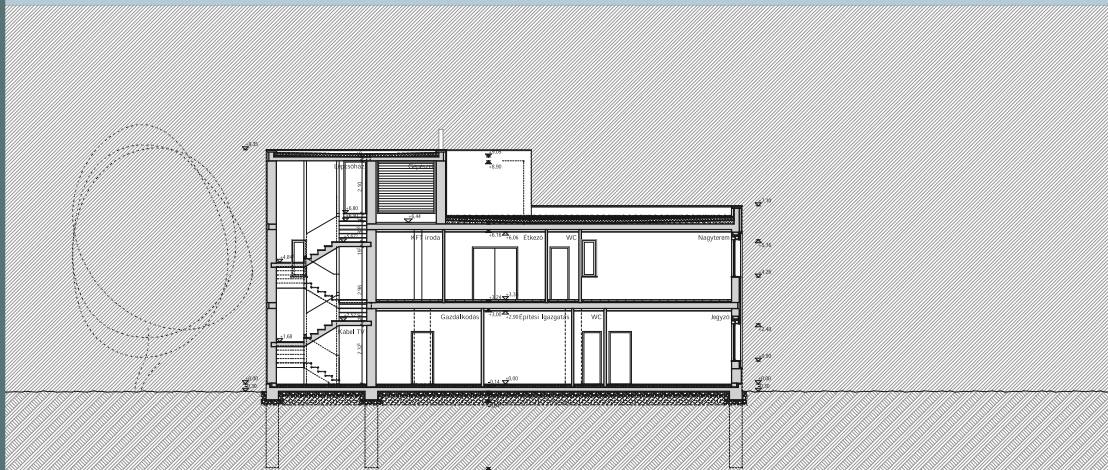
Új funkciók) Polgármesteri hivatal,
Általános iskola, Bankfiók

Építető) Pellérd Község Önkormányzata

Felelős tervező) Getto Tamás | Gettoplan Építész
és Belsőépítész Bt.

Tervezési időszak) 2002–2004

Építési időszak) 2004–2007

BARANYA MEGYEI BÍRÓSÁG

Az identitás-keresés a városban, érthető módon más, és sokkal erőteljesebb **építészeti reprezentációs mintaként** jelentkezik. A Baranya Megyei Bíróság és Pécsi Ítéltábla (tervező: Koller József) épülete a Köves Emil tervezte sokemeletes kiszolgáló épületszárny mellett álló sajátos „szobor”. Az ország három új ítéltábla épületét mind pécsi építész tervezte (Győr: Patartics Zorán, Debrecen: Koller József), költői túlzással a harmadik hatalmi ág mai építészeti megfogalmazása tehát véletlenül helyi monopóliumnak számít. A pécsi példa (noha csak épületbővítés) a reprezentációt – a győri és debreceni kortársaitól eltérő módon – nem hagyományos építészeti eszközökkel fejezi ki (tető, párkány, oszlopsor, árkád), hanem egyfajta ikonként, kisplasztikaként megjelenő, léptékében már-már bizonytalan tömegformálással. A középület-representáció mindig veszélyesen közel visz az építészeti monumentalitás nem jó értelmű képzeteihez, de ez az épület, elvontsága révén, képes megkerülni ezt a problémát. Jelentősége épp ebből fakad, mégis, elképzelhető, hogy a tömeg mozgalmassága és a szomszédos csatlakozó kiszolgáló épület közötti méretfeszültség, valamint a forma öntörvényű kialakítása a ház érvényességét, pontosságát ideiglenessé teszi.

Baranya Megyei Bíróság és Pécsi Ítéltábla

Pécs, Rákóczi út 34.

Az épület funkciója) Bírósági épület

Építtető) Baranya Megyei Bíróság

Vezető tervező) Koller József | Koller és Társa
Tervező Kft.

Építész munkatársak) ifj. Csatai László,
Bánfalvi Zoltán, Fehér Zsófia

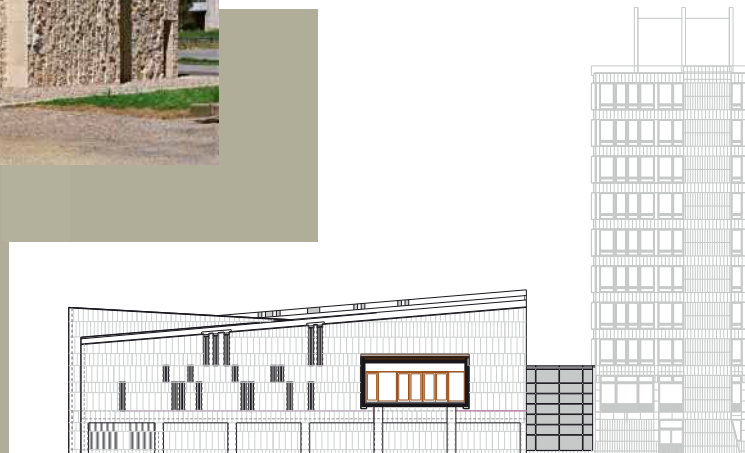
Belsőépítészet) Rádóczy (f) László, Tolnai Zsolt |
Pécsépterv Stúdió Kft.

Tervezési időszak) 2003–2004

Építési időszak) 2004–2005

Az építkezés költsége) netto 390 millió Ft

Kivitelező) Bayer Center Kft.

JÓKAI TÉR TÉRREKONSTRUKCIÓ

Tanulságos látni, miképp működik az a tervezői attitűd, amely iskolateremtő, expresszív formavilágával hosszú évek alatt sajátos egyéni mitológiával formálta Pécs városának építészét akkor, ha nem épületről, hanem térrendezésről van szó. A Dévényi Sándor tervezte Jókai tér (szobrászművészek: Bencsik István és Pál Zoltán) e városi közösségi felületnek olyan **mitologizált mintája**, melynek nem egyszerűen olvasata, hanem sokkal inkább kötelező olvasmány jellege van. A Jókai téren a dramaturgiát a „Forrásvíz”, a „Patak”, a „Medence”, a „Nagy Fa”, az „Emlékoszlop” és az „Írott kód” jelentik, melyek egy narratív téralakítás meghatározó elemei. A közterek meghatározó városasznaleti elemek, megkockáztatható, néha jelentősebbek, mint maguk az épületek. E téralakítás minősége, egyedisége figyelemreméltó, ám megkerüli azokat a városasznaleti problémákat, amelyek napjainkban mindenképpen relevánsak: a sokrétűséget, többolvasatúságot vagy az interakciót. A Jókai tér rendezése így nem is teret, hanem olyan nagyfelületű szobrot, vagy ha tetszik, nyitott „épületet” hozott létre, amely nem köztes tér, amelyet a városi köztérhasználat bonyolult mintái szerint veszünk birtokba, hanem sokkal inkább téresemény, amelyet előre megírt szcenárió alapján kell, hogy megértsünk.

Jókai tér Ezredéves Emlékmű és térrekonstrukció Pécs, Jókai tér

Az épület funkciója) Köztér és Millenniumi emlékmű

Építető) Pécs Város Önkormányzata és
a Magyar Köztársaság Millenniumi Emlékbizottsága

Felelős tervezők) Dévényi Sándor | Dévényi és Társa
Építész Iroda Kft.

Pál Zoltán szobrász, Bencsik István szobrász, Aknai
Tamás művészettörténész, Komor István közgazdász,
Miklya Gábor, Böszörményi István, Gitta János Zoltán
szobrászok

Építész munkatársak) Baranyai Bálint, Halas Iván

Szakági tervezők) útterv: Molnár István | villamos
tervező: Hegyi Béla | víz- csatorna tervező: Bruckner
Erzsébet | gázvezeték tervező: Kedves Vilmos |
kerttervező: Böszörményi Krisztina

Tervezési időszak) 2000 szeptember – 2001 május

Építési időszak) 2001 május – 2001 augusztus

Az építkezés költsége) kb. 100 millió Ft

Kivitelező) STRABAG Rt., Pécsi Mélyépítő Kft.

ÁRKÁD BEVÁSÁRLÓKÖZPONT

A jelenkor városának nincs ambivalensebb képződménye, mint a bevásárlóközpont. A hamis, **áruvá transzformált város mintájának** legfőbb pécsi képviselője az Árkád (tervezők: Guczogi György, Kószó József). Az Árkád városzerkezeti helye alapvetően meghatározta a városrész fejlődésének irányát és lehetőségeit. Mindezek hatását – ha mégoly ambiciózus is és a műfajon belül minőséginek tekinthető – építészeti eszközökkel helyrehozni aligha lehet. Az Árkád városzerkezeti léptéke az, ami miatt megkerülhetetlen a jelenléte e retrospektív kiállításon. A városszéli áruházakkal, plázákkal szemben a városszövetbe ékelődő, feszülő bevásárlóközpont-monstrumok paradox helyzetben vannak: kulturális értelemben értelmezhetjük őket elítélően, ugyanakkor a társadalom olyan széles köreit mozgatják meg, és a szubkultúra olyan közösségei jönnek létre bennük, amelyek csak és kizárólag az effajta terekben működnek. Miközben például az óriáshomlokzatok gesztusait tekintve, mosolyoghatunk a nagy ház léptékváltó törekvésein és alapvetően bírálható a belső tér a fedett városrész durva sematizmusa miatt – tehát kétségkívül épületáruval, legfeljebb építéssel vagy építészet-imitációval van dolgunk – egyszersmind a ház terei ez esetben is népszerű és sűrűn használt agoraként is működnek. Nem tehetjük meg, hogy kritikai megközelítéssel bár, de ne tartsuk számon ennek jelentőségét. Nem építészeti, vagy esztétikai jelentőségről van szó, hanem olyan városépítészeti, társadalmi folyamatokról, melyek közvetlen és meghatározó keretét jelenti ez az épület.

Árkád Bevásárlóközpont

Pécs, Rákóczi út – Alsó-malom u.

– Nagy Lajos Király út – Bajcsy-Zsilinszky u.

Az épület funkciója) Bevásárlóközpont

Építető) EKZ 3 Immobilienhandels GmbH

Felelős tervezők) ifj. Kósó József, Guczogi György |
Finta és Társai Építész Stúdió Kft.

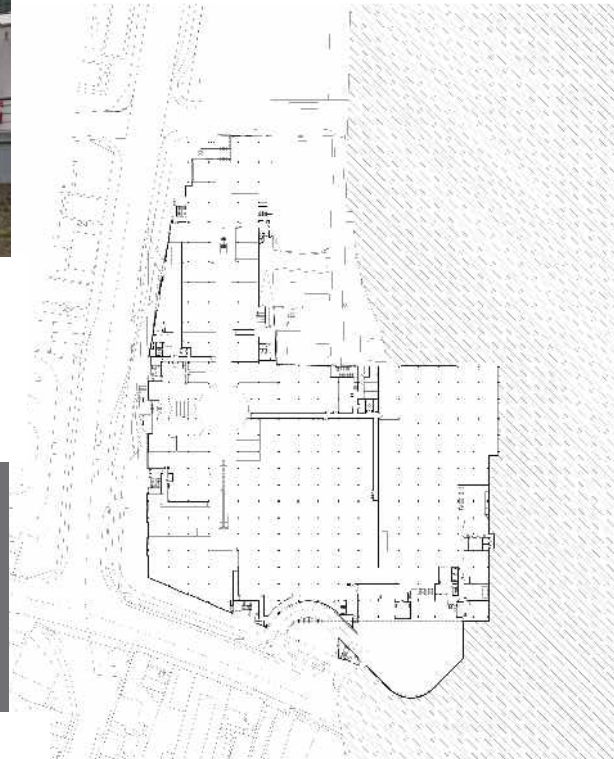
Építész munkatársak) Rohács Viktor József, Cseh
Krisztina, Császár Edina, Csontos Györgyi, Priskin Zoltán

Tervezési időszak) 2001–2002

Építési időszak) 2001–2002

Az építkezés költsége) kb. 10 milliárd Ft

Kivitelező) STRABAG Zrt.

120 SZOCIÁLIS BÉRLAKÁS

Társadalmi folyamatok háttéréként kifejezett pozitív példa a Pelényi Margit tervezte kertvárosi 120 szociális bérlakás-együttes, melyre úgy kell tekintenünk, mint építészeti eszközökkel véghezvitt **szociális kísérletre**. Mint az épület egyik kritikusa, Somogyi Krisztina fogalmaz, „Pelényi tervének fontos értéke, hogy nem szegregációra törekedett, nem hoz létre gettót, hanem a környezet fele nyitott elrendezésben fűzi össze az épületeket.” Pelényi házain általában jól megfigyelhető egyfajta konstruktivitás, az épületek „összerakottsága”, amely itt is az együttes alaphangját határozza meg. A fogatolt és oldalfolyosós tömegek mind telepítésükben, mind pedig metszeti szerkesztésükben olyan változatos, sokrétű keretet alkotnak, hogy képesek lehetnek oldani azt a feszültséget, amely a sűrű telepen lévő lakásokban élők szociális helyzetének következményeiből fakad. A műfaj rendkívül fontos, mégis, a hazai jó példák száma kevés, és ez az épület vélhetően eléri mindazt, ami építészeti eszközökkel ezen a téren elérhető. Kérdés persze, hogy mit kell értenünk szociális indíttatású építés alatt? Talán a figyelemnek azt a koncentrációját, amely ezt az együttest nézve kiterjedt a lakások használhatóságán, a telepítés integráló jellegű nyitottságán, a kivitelezés során nem teljesen megvalósuló környezettervezésen át, egészen az épített környezet színes, vidám, ha tetszik pozitív jövőképet sugárzó világáig.

120 szociális bérlakás

Pécs, Aidinger út

Az épület funkciója) Többlakásos lakóépület

Építető) Pécs Város Önkormányzata

Felelős tervező) Pelényi Margit | Du-Plán Kft.

Építész munkatársak) Ruppert Gábor, Benedek Dezső

Tervezési időszak) 2000–2001

Építési időszak) 2001–2002

Az építkezés költsége) kb. 646 millió Ft

Kivitelező) Bayer Center

BARBAKÁN HÁZ

Pécsen évtizedes hagyományai vannak a város vélt „mediterrán” jellegét megragadni szándékozó építészeti kísérleteknek. Annyi posztmodern narratíva után érdekes fejezetet nyitott a Barbakán téri lakó- és irodaépület (tervezők: Keller Ferenc, Cságoly Ferenc). Ez a nemzetközi sikert is elérő együttes egy fővárosi iroda munkája, amelynek jelenléte egyre meghatározóbb a városban. A ház kísérlet a hely múltjából fakadó történeti, topográfiai, építészeti és hangulati rétegzettség sűrűségének visszatükrözésére, és egyszersmind egy, a 90-es évek téglakultuszából is táplálkozó, stílusát tekintve bizonyos értelemben újfajta **regionalista magatartás** egyik jelentős állomása. Az épület mind a beépítés morfológiájában (az egykori telekosztás tömegbeli kirajzolásával), mind hármas anyaghasználatában (tégla, kő és vakolat), mind pedig nyílásrendjének absztrakt esetlegességében arra a helyi hagyományos szerkezetekre utal, melynek összetettségét nem valamely narratívával, formai keretmesével, hanem sokkal inkább egyfajta talányossággal vél kifejezni. Ez a talányosság még akkor is hat, még akkor is a többféle olvashatóság üdvözlendő lehetőségét teremti meg, ha épületünk határozottan foglal – bizonyos értelemben művi – építészeti állást régi és új, hagyomány és progresszió képzeletbeli skáláján. Egyet lehet érteni Patartics Zoránnal, aki így fogalmaz „*a ház minden eredményét nagyra becsülöm, de mind közül a legfontosabbnak érzem példamutató erejét, kisugárzását, a városban a mércéről való gondolkodásra gyakorolt hatását.*”²

fotók: Polgár Attila, Barát Zsolt

Barbakán Ház

Pécs, Barbakán tér 3-5.

Az épület funkciója) I. ütem: Lakó- és irodaépület; II. ütem: Lakóépület
Építető) Porta Barbakán Kft.

Felelős tervezők) Cságoly Ferenc, Keller Ferenc

Szakági tervezők) Fialovszky Tamás, Sajtos Gábor, Ivanics Éva

Tervezési időszak) I. ütem: 2000; II. ütem: 2002

Építési időszak) I. ütem: 2000-2001; II. ütem: 2002-2003

Az építkezés költsége) I. ütem: 500 millió Ft; II. ütem: 500 millió Ft

Kivitelező) Porta Barbakán Kft.

Díj) Brick Award 2006

HORVÁT OKTATÁSI KÖZPONT

Kevés olyan épület van Pécsen, amely paradox módon kifejezetten a mértéktartásával hívja föl magára a figyelmet. Ilyennek tűnik a Miroslav Krleža Horvát Oktatási Központ (tervezők: Köves András, Rádóczy (f) László) épületegyüttese, amely a Tillai Ernő által tervezett épület átalakításából és bővítéséből áll. Ennek az épületnek a **helyénvalósága az a minta**, amely áthatja a telepítéstől egészen a részletek kialakításáig. A beépítés logikusan folytatja egyfelől a Tillai által elkezdett szerkesztést, másfelől feszségével jó értelemben képes reagálni a szomszédos lakótelepi világra. Belsőjében vonzó iskolai és kollégiumi tereket alakít, homlokzati architektúrájának rendje pontosan tükrözi az épület funkcióját, a belső terek részletképzésének intenzitása és rafinált összetettsége szinte részévé teszi az épületet az iskola pedagógiai programjának. Építészeti értelemben ez a fajta neutrálisnak tűnő, ám csendesen érzelmes alapállás beszéde-sebb, a használót, a befogadót hosszú távon jobban megragadni képes hatással bírhat, és ez sokkal jelentősebb, mint az a tény, hogy formavilága magabiztosan beszéli azt a kortárs építészeti nyelvet, amely a regionalitás másféle, eszközeiben visszafogott irányaira jellemző.

forók: Rabb Dániel

Miroslav Krleža Horvát Oktatási Központ

Pécs, Szigeti út 97.

Az épület funkciója) 12 osztályos iskola és diákotthon

Építetető) Pécs Város Önkormányzata

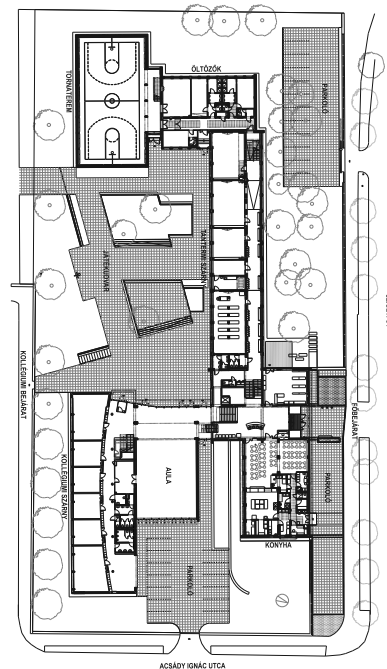
Felelős tervezők) Köves András, Rádóczy (f) László,
Bokor Csilla | Pécsépterv Kft.

Tervezési időszak) 2003–2007

Építési időszak) 2004–2008

Az építkezés költsége) kb. 700 millió Ft

Kivitelező) ZÁÉV Zrt., O és R Kft.

CELLA SEPTICHORA

A város történeti múltjának intenzitása izgalmas építészeti feladatot jelentett a Cella Septichora Látogató Központ kialakítása során (tervezők: Bachman Zoltán, Bachmann Bálint). A föld alatti, rendkívül bonyolult térbeliségű régészeti leletek kortárs bemutatásával mégis elsősorban egy **turisztikai befektetési minta** valósult meg. Egy izgalmas gondolatokat felmutató, de sűrűségüknél és sokféleségük-nél fogva mégis zavaró keretet képező új építészeti közeg fonja körbe a föld alatti romokat. Ahogy Török Tamás pontosan megfogalmazza: „*az eleve áttekinthetetlen romegyüttes nem lett sem darabjaiban, sem egészében értelmezhető, felfogható, éppen ellenkezőleg – az újonnan megépült elemek eléggé zavaróak. Minden látható igyekezet dacára erősen túlépítették a helyet, a romok nagy birkózást folytatnak az egész apparátussal, amit a nyakukra ültettek.*”³ Miközben tehát a bemutatott régészeti értékek kétségtelen szenzációt jelentenek, az ezt feltáró és bemutató építészeti közeg a megismerés, a befogadás és az értelmezés helyett csupán fizikai megközelíté-süket segíti. Ennek az izgalmas turistalátványosságnak a sorsa arra is felhívja a figyelmet, hogy a minőség biztosításának nincs célravezetőbb útja, mint a nyilvánosság, a nyilvános tervpályázatok pluralitásából fakadó eredmények következetes kihasználása. >>>

Cella Septichora Világörökségi Látogató Központ

Pécs, Szent István tér

Az épület funkciója) Múzeum, kiállítóhely

Építtető) Pécs/Sophianae Örökség Kht.

Felelős tervezők) Bachman Zoltán és Bachmann Bálint |
Bachman és Bachmann Építésziroda Kft.

Építész munkatársak) Kovács Andor Krisztián,
Schrancz Mihály

Belsőépítészet) B. Soós Klára

Szakági tervezők) Benedek Dezső, Nagy Ferenc

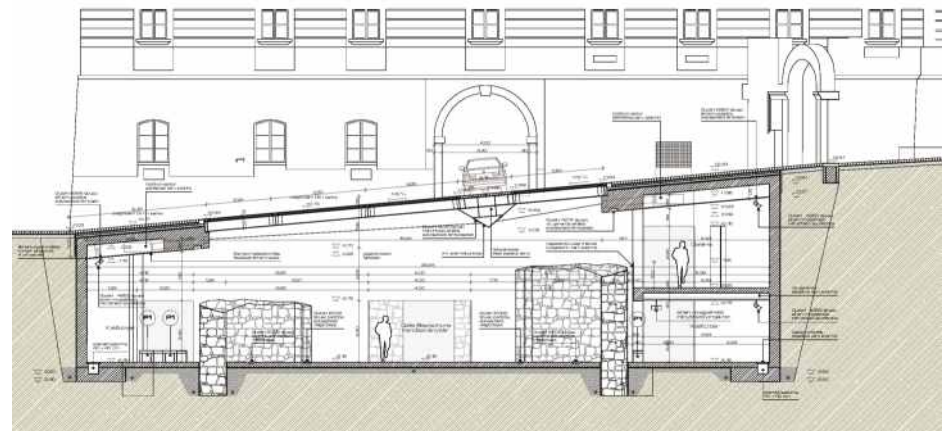
Vezető régész) Visy Zsolt

Tervezési időszak) 2005–2006

Építési időszak) 2006–2007

Az építkezés költsége) 1 milliárd 543 millió Ft

Kivitelező) Reneszánsz Rt., Jurta Kft.

DDKF MÉRŐÁLLOMÁSÁNAK IRODAÉPÜLETE

Figyelmünket érdemli az ipusztuális jellegű építészeti **koncept-építési mintaként** való megközelítése is, melynek jó példája a Dél-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség mérőállomásának irodaépülete (tervező: Orlovits Balázs). Itt az építészeti szerkesztést nem a környezeti vagy stíláriis kötődés határozza meg, hanem egy belső logika, tervezői koncepció. A kétszintes, háromtraktusos épület egyes szekciói hossz- és keresztirányban is eltérő metszetekből épülnek fel, melyek egymás mellé rendelése, egymásba csúsztatása értelmezi a házat. Ezzel az emeleten egy kvázi-páció alakul ki, és a kis épület eltérő belmagasságú és megvilágítás-igényű terei okosan lakják be a ház különböző pozíciójú szegmeseit. Egyszerű, friss és üdvözlendő építészeti magatartást érhetünk tetten abban a nagyvonalúságban is, amely a külső formálását jellemzi. Olyan épületről van tehát szó, amely mind belső tereiben, mind pedig kompakt tömegalakításában egyfajta képlet-szerű megközelítést jelent. Az ipari parkok, a kiszolgáló- és irodaépületek szűk mozgásterű világában az efféle határozottságból tud bármiféle építészeti minőség kialakulni.

>>>

Dél-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség Mérőállomásának Irodaépülete

Pécs-Cserkút, Csárdakörnyék

Az épület funkciója) Irodaépület

Építtető) Dé-Dunántúli Környezetvédelmi
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

Felelős tervező) Orlovits Balázs | Horváth és Patartics
Építésziroda

Szakági tervező) statika: Békefi Diána |
gépészet: Jeszták Urszula | akusztika: Wittner Árpád

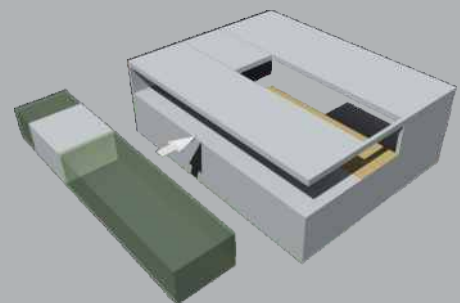
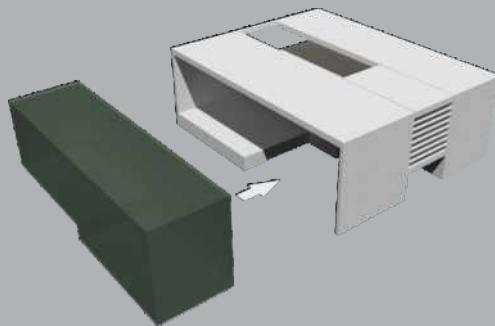
Tervezési időszak) 2003

Építési időszak) 2003–2004

Az építkezés költsége) netto 120 millió Ft

Kivitelező) Debmüt Rt.

Díj) Alaprajz folyóirat „Homlokzat díja” – 1. díj

ZSOLNAY KULTURÁLIS NEGYED

Válogatásunk nem mehet el szó nélkül a közelgő EKF 2010 programjának folyamatban lévő építészeti projektjei mellett, hiszen Pécs építészeti, közéleti jelenét és közelmúltját alapvetően határozták és határozzák meg a kiválasztás és a tervezés folyamatai, botrányai és ígéretes lehetőségei. E kiállításon való szerepeltetése a Zsolnay Kulturális Negyed terveinek (tervezők: Herczeg László, Csaba Katalin, Pintér Tamás János) jelképes, ha tetszik megelőlegező jellegű. Ha valami, akkor ez a beruházás (zig-vérig pécsi kötődésű épületegyüttesként valósulhat meg. A Zsolnay-gyár tervezett és esetleges, időben rétegzett és változatos minőségű együttesének tervei egy több szempontból figyelemreméltó **újraírt lehetőség mintáját** ígérnek. Az a fiatal, elsősorban fővárosi építészekből álló tervezői névsor jelenti azt a nagy esélyt, amely a két nagy ikonszerű EKF-beruházás mellett hitet és értelmet adhat a kulturális főváros projektjének hol reménytelinek, hol reménytelennek tűnő vállalkozásához. A tervezett épületek funkcióinak és architektúrájának heterogenitását az építészeti minőség és – az eddigi tervekben megismerhető – gondosság foghatja össze építészeti együttesé. Noha kérdés, hogy a majdani használat, funkcionális összetettség igazolja-e a koncepciót. Kimondható, az EKF 2010 projekt esetleges kudarca semmiképp sem az építészeknek, remélt sikere pedig jelentős részben az építészeknek fog múlni.

EKF/PÉCS2010 Zsolnay Kulturális Negyed terve
Pécs, Zsolnay Vilmos út

Az épület funkciója) Míves negyed, Alkotó negyed,
Családi negyed, Egyetemi negyed

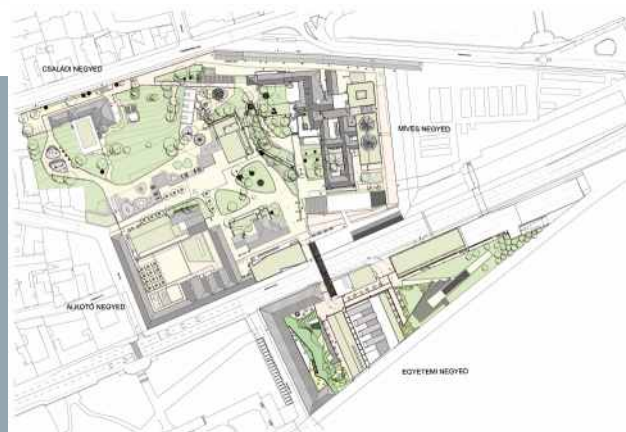
Építető) Pécs Város Önkormányzata

Felelős tervezők) Csaba Katalin, Herczeg László,
Pintér Tamás János | MCXVI Építészműterem Kft.

Tervezési időszak) 2008

Az építés tervezett ideje) 2009-2010

Az építkezés tervezett költsége) 12 milliárd Ft

Természetesen, az előbbi felsorolás építészeti vagy kulturális mintáinak köréből kimaradtak olyan alkotók és épületek, amelyeket e tíz éves visszatekintés alkalmából most igenis ünnepelnünk szükséges. A teljesség reménytelen igénye nélkül meg kell itt említenünk néhány további példát, melyek építészeti minőségükkel józanul írják tovább Pécs építészettörténetének kortárs hagyományát. Patartics Zorán égegyölgyi családi házának rafinált épület-kígyója, és pont tíz éves Gandhi Gimnáziuma, vagy az épp Pécsen kívüli munkái (győri Itélőtáblája és paksi zeneiskolája) ugyanarról a sajátosan egyéni tervezői attitűdről tanuskodnak. Denkinger József és Nagy Péter Ciszterci Nagy Lajos Gimnázium bővítéseként megépült tornacsarnoka, vagy Kis János, Lukáts István és Veres Gábor kozármislenyi község-házaja a pécsi fiatal generáció munkáinak ígéretes darabjai. Pelényi Margit pécsváradi uszodája, Forbát Alfréd utcai társasháza vagy éppen mecseki villája nagyon különféle szituációkban bizonyítja ugyanazt: markáns építészeti hozzáállás is tud érzékenyen reagálni a nagyon eltérő építészeti feladvány-szituációkra. Koller József műtermék már-már zavarba ejtően eltérő megközelítésű projektjei is ilyenek. Műhelye országos léptékkel is jelentős épületeket hozott létre. Tettyei társasháza és az Alexandra könyvkiadónak épített logisztikai központja kiemelendők e munkák közül. Getto Tamás belvárosi társasháza és tettyei lakóháza azt az érzékenyen progresszív igazodást mutatják föl, amelyet a tíz évvel ezelőtti kiállítás lapjain saját háza is megmutatott.

Azt a kérdést, hogy Pécs utóbbi tíz évének építészetét reprezentatív módon tükrözi-e az a tíz kritikai minta, melyről e kiállítás elsősorban szólni kíván, döntse el a fogadtatás, vagy a következő tíz éves sereg-szemle távlata. Az alapvető koncepció az volt, hogy vitára, állásfoglalásra serkentsen. Olyan termékeny vitákra, amelyek, hozzásegíthetik a város kulturális és építészeti közéletét egy jövőbe mutató, és talán kézzelfogható eredményekhez vezető önanalízishez. Esetlegesen olyan termékeny vitákhoz, melyek a városban zajló folyamatok törvényszerűségeinek jobb megértését eredményezhetik. Ahogy jó tíz éve Vámos Dominika fogalmazott: „Pécs építészetének fejlődése a realitás szerint úgy tűnik, egy sajátos izzó racionalizáció felé tart, újra felfedezve a kontinuitásban és a város belső törvényszerűségeiben rejlő értékeket. A békeesség záloga csak a város összetartó ereje lehet, egy megegyezésen alapuló rend, amelyben többféle irányzat is megtalálhatja a karakteréhez illő mozgásteret. Lényeges volna az a belátás minden egyes építetű és építű részéről, hogy önnön fontosságának hangsúlyozására ne akarja rombolni vagy maga alá gyűrni saját – természetes vagy építetű – környezetét.”⁴ Annak megítélését, hogy az elmúlt tíz év e tekintetben hozott-e jelentős előrelépéseket szintűgy a kiállítás látogatóra bizzuk.

Szabó Levente

1 Somogyi Krisztina: 120 szociális bérlakás Pécssett, a Kertvárosban, <http://epiteszforum.hu/node/1109>

2 Patartics Zorán: A példamutató Porta Barbakán, ECHO 2004/4

3 Török Tamás: Mámora, <http://epiteszforum.hu/node/6439>

4 Vámos Dominika: Mítosz és józanság, Megjegyzések a pécsi építészeti kiállításokhoz, Jelenkor 1999/2

1)) Családi ház, Mecsek-oldal, 2000) építész: Weiler Árpád 2)) PTE ÁOK Traumatológiai Központ, Kertváros 2000) építész: Csikós Zoltán, Rimanóczy Jenő 3)) **Ezredéves Emlékmű és térrekonstrukció, Jókai tér 4**) Gandhi Alapítványi Gimnázium és Tornacsarnok, Meszes, 1999) építész: Skardelli György 5)) Garzonlakások, Forbát Alfréd utca, 2002) építész: Pelényi Margit 6)) **120 szociális bérlakás, Kertváros 7**) Társasház, történeti belváros, 2006) építész: Getto Tamás 8)) Electro World áruház, Makay István út, 2004) építész: Szász László, Pécsi Levente, Lengyel Csaba 9)) Harangtorony, Széchenyi tér, 2004) építész: Bachman Zoltán 10)) Nagy Lajos Gimnázium Tornacsarnoka, Széchenyi tér, 2004) építész: Denkinger József és Nagy Péter 11)) Villa, Csontos Gyula utca, 2008 év homlokzat díja) építész: Karlovecz Zoltán 12)) **Baranya Megyei Bíróság és Pécsi Ítéltábla, Rákóczi út 13**) Tanuszoda, Pécsvárad, 2005) építész: Pelényi Margit 14)) Társasház, Bárány tető, 2003) építész: Getto Tamás 15)) Polgármesteri Hivatal, Kozármisleny, 2007) építész: K.L.M.V. Csoport Építész Iroda 16)) Társasház, Bartók Béla utca, 2002) építész: Getto Tamás 17)) OTP Főképzőépület, Pellérd, 2007) építész: Getto Tamás 18)) Általános Iskola, Pellérd, 2008) építész: Getto Tamás 19)) **Cella Septichora Látogató Központ, Dóm tér 20**) Borászat, Hunyadi út, 2002) építész: Bachmann Bálint 21)) **Barbakán Ház, Barbakán tér 22**) Pécsi Expó-center, Kertváros) felelős tervezők: Bachman Zoltán és Majoros Gábor 23)) Családi ház, Sirály utca, 2006) építész: Karlovecz Zoltán 24)) Tettyei lakóház, 2007) építész: Getto Tamás 25)) Családi ház, Pacsirta utca, 2002) építész: Rohoska Csaba 26)) Családi ház, Vércse dűllő, 2001) építész: Pelényi Margit 27)) Családi ház, Égervölgy, 2002) építész: Patartics Zorán 28)) Nádor Szálló átépítése, 2003) építész: Horváth és Patartics építésziroda 29)) **Árkád üzletház, belváros 30**) Suzuki szalon, Kozármisleny, 2006) építész: Rohoska Csaba és Hutter Ákos 31)) Családi ház, Kilitó utca, 2004) építész: Koller és Társa Tervező Kft. 32)) ALEXANDRA logisztikai bázis, Pécsiipartelep, 2005) építész: Koller és Társa Tervező Kft. 33)) Tettyei lakóházak, 2004) építész: Koller és Társa Tervező Kft. 34)) Bútorbolt, Mecsekfalja 6-os főút, 2005) építész: Pelényi Margit 35)) **Miroslav Krleža Horvát Oktatási Központot, Uránváros 36**) Sarokház, Rókusalja, 2008) építész: Karlovecz Zoltán 37)) Paulus Kávézó, Ifjúság útja, 2008) építész: Ottó Gábor, Sebestyén Péter 38)) **DDKF Irodaépület, Nyugati ipartelep 39**) Társasház, Surányi út, 2008) építész: Karlovecz Zoltán 40)) Zöldtetős családi ház, Báránytető, 2007) építész: Keller Ferenc 41)) Iroda és lakóépület, Rókusalja, 2003) építész: Weiler Árpád 42)) Családi ház, Postavölgy, 1998) építész: Horváth András 43)) Gandhi Alapítványi Gimnázium és Kollégium, Meszes, 1998) építész: Patartics Zorán 44)) Laterum szálló – átépítés, Uránváros 6-os főút, 2004) építész: Pelényi Margit 45)) Pollack Mihály Műszaki Kar – bővítés és rekonstrukció, 2008) felelős tervező: Bachmann Bálint; építész tervezők: Rohoska Csaba és Hutter Ákos 46)) **Községháza, Pellérd 47**) Családi ház, Mária dűllő, 2007) építész: Karlovecz Zoltán 48)) Cigányhegyi kilátó, Keleti Mecsek, 2007) építész: Ottó Gábor 49)) Családi ház, Havi hegy, 2002) építész: Bachmann Bálint 50)) Foghíjbeépítés, Rákóczi út) építész: Dévényi Sándor

A katalógus az azonos című kiállítás anyagából készült.
A kiállítás helyszíne: Cella Septichora Látogató Központ, Pécs, 2008

A kiállítás kurátora) Szabó Levente DLA
A kiállítás szervezői) Bencze Zoltán, Kis János, Rabb Dániel, Veres Gábor
Lebonyolító) Kortárs Magyar Fotográfia Alapítvány
Grafikai tervezés) Kiss Éva és Molnár Czingi Béla (ApplikArt)

Kortárs Magyar Fotográfia Alapítvány, 2008
Felelős kiadó) Rabb Dániel, kuratóriumi titkár
ISBN 978 963 88202 0 4